

TDK Dolgozat 2013

Molnár Bianka és Nusszer Diána:

Kultúrházból kultúrtérbe - Meglévő épületek funkcióváltása

Mikháza faluközpont fejlesztése

Konzulens: Gaul Cicelle

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Ipari és Mezőgazdasági Épülettervezési Tanszék

Identitás és Kultúra építőművészeti szekció

Tartalom

1.	A helyszín és a dolgozat témájának bemutatása - tágabb kontextus	4
1.1.	Bevezetés.....	4
1.2.	Mikháza (Călugăreni), Románia	6
1.3.	Programalkotás	8
1.4.	A szűkebb helyszín – Mikháza faluközpont	9
1.5.	A meglévő épületek bemutatása	11
1.5.1.	Kultúrház.....	11
1.5.2.	A kántor háza	12
1.5.3.	A tanító háza	12
2.	Előképek	14
2.1.	Hagyományos népi építészet.....	14
2.1.1.	Gazdasági épületek.....	14
2.1.2.	Tornácok	15
2.2.	Kortárs példák.....	16
2.2.1.	Aarau, Svájc, piactér, Miller & Maranta	16
2.2.2.	Pannonhalma, Szent Jakab zárándokház és kápolna, Czigány Tamás	17
2.2.3.	Táp, Bencés erdei iskola, Gutowski Robert és munkatársai	18
3.	Koncepció	19
3.1.	Alapelvek, feltevések.....	19
3.2.	Kapcsolatok keresése	19
3.3.	Településszerkezethez való igazodás	20
3.4.	Differenciált terek	21
3.5.	Egység.....	21
3.6.	Eltérő igények kielégítése	22
4.	A terek és épületek bemutatása	23
4.1.	Köztér	23
4.1.1.	Római múzeum	23
4.2.	A „nyüzsgő” udvar.....	25

4.2.1.	Volt kántorlak – Falutörténeti múzeum.....	26
4.2.2.	Közösségi tér – Étkező és kávézó	26
4.2.3.	Restaurátor műhely és szállásépület.....	27
4.3.	Pihenő kertek	29
4.3.1.	Volt tanító háza – Lakóépület	29
5.	A terv összegzése	30
6.	Utószó.....	32
7.	Felhasznált szakirodalom.....	33

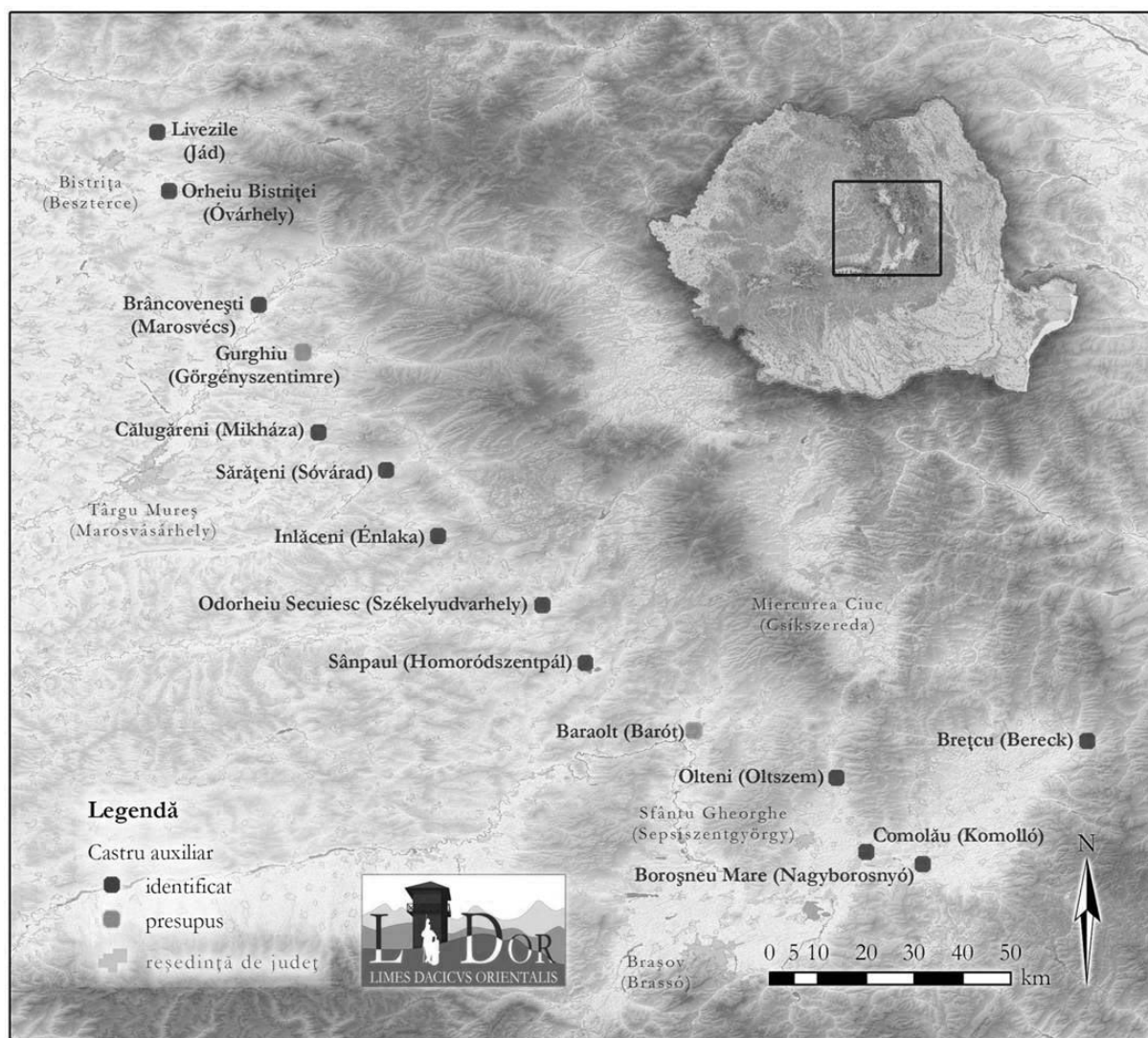
1. A helyszín és a dolgozat témájának bemutatása - tágabb kontextus

1.1. Bevezetés

Munkánk helyszíne egy kis erdélyi falu, Mikháza (Călugăreni). A település az egykori Római Birodalom Dacia tartományának védelmi rendszere mentén helyezkedik el. Déli határánál egykor római castrum állt. Ezen terület jelenleg régészeti helyszín.

A Római Birodalom provinciái

Erődök Dacia határán, Mikháza elhelyezkedése

Az említett ókori védműrendszer és környezetének feltárására a közelmúltban indult kezdeményezés, amely nemzetközi programmá nőtte ki magát „A RÓMAI LIMES AZ EURÓPAI KULTÚRTÁJBAN” néven.

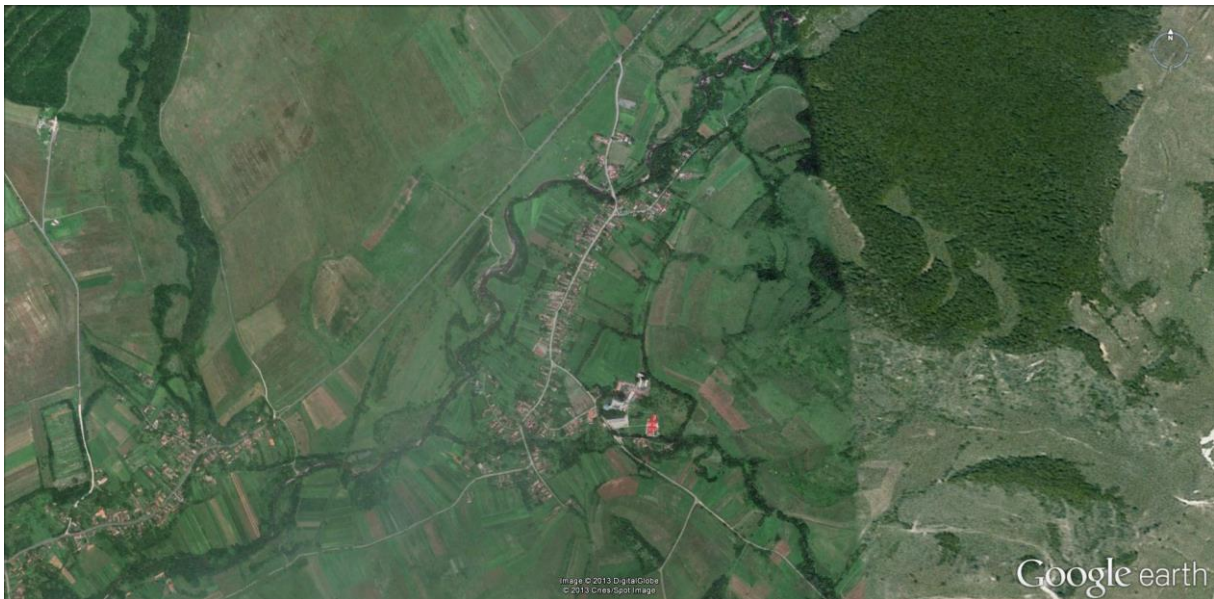
Így szerveződött 2013 nyarán egy nemzetközi felmérőtábor, amelynek keretében német, román és magyar régész, restaurátor, geofizikus és építészhallgatók oktatóikkal együtt mérték fel a római épített örökség fellelhető maradványait Erdélyben. Az elkészült dokumentációt a későbbiekben publikálni szeretnék, a talált leleteket kiállításokon tervezik bemutatni.

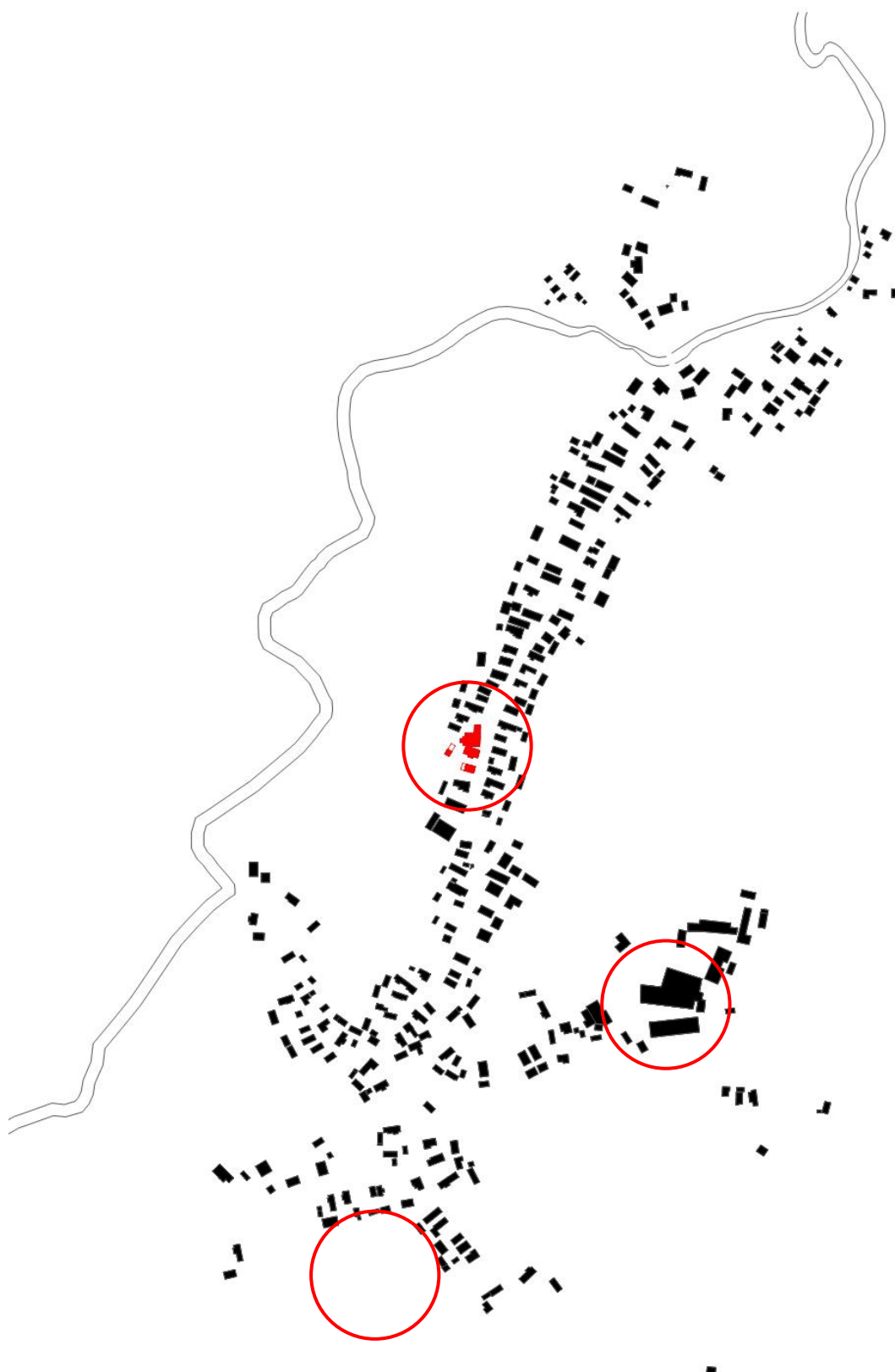
A hallgatók és oktatók az ásatás helyszínén

1.2. Mikháza (Călugăreni), Románia

Mikháza nem csak ókori római emlékeivel büszkélkedhet. A ferences rend a XVII. század elején telepedett meg a faluban és építette fel kolostorát és kápolnáját, a század végén pedig templomát is, amelyek később viszontagságok és átépítések egész sorát élték meg. A templom idővel búcsújáróhellyé vált, kriptájában erdélyi nemesi családok tagjai nyugszanak.

A település légifelvétele

Mikháza nevezetes pontjai: a faluközpont, a ferences kolostor és a római castrum területe

A falu fejlesztésére több ötlet is megvalósult a közelmúltban. A faluközponthoz közel, az óvoda épülete mellett megépült a Csúrszínház, valamint idén nyáron rendezték meg a faluban először az úgynevezett Római Fesztivált is. A falu elképzelése a jövőben a római ásatások anyagának helyben történő bemutatása is. Így történt, hogy a felmérő tábor keretében sor került a faluközpontban található kultúrház melletti két rangos épület, az egykori kántor háza és a tanító háza dokumentálására is. A falu távlati elképzelése ezen épületek felújítása és átalakítása, hogy befogadhassák a római ásatások eredményeit bemutató tereket.

1.3. Programalkotás

A falu központja és főutcája

A felmérőtábor során az oktatókkal és hallgatókkal folytatott diskurzus, valamint a falu saját, fent említett elképzelései, igényei szerint alakult a tervezési programunk.

Mikháza sokkal több potenciált rejt magában, mint amennyit jelen helyzetében ki tud használni. Szeretnénk segíteni a falu rejtett értékeinek kihangsúlyozásában, a helyi turizmus fejlesztésében, amely végső soron az itt élő emberek javát szolgálja.

Építésként ezt a szükséges terek, épületek megtervezésével tudjuk segíteni, úgy, hogy azok a falu szerves részévé válhassanak kihasználva a jelen lévő értékeket, melyek egyfajta igazodást is jelentenek számunkra.

Egyrészt szeretnénk méltó helyet teremteni a római ásatások eredményeinek bemutatásához, valamint szálláshelyeket és közösségi tereket létrehozni az ide látogatók számára. Lehetőségként felmerült iskolás csoportok tábori kereteken belül történő foglalkoztatása is. Ezek mellett programunk másik részét a római ásatások folytatásához kapcsolódó létesítmények teszik ki, az itt dolgozó régészek és restaurátorok számára is megfelelő kiszolgáló és szállásépületek lennének szükségesek. Így egy több funkciójú, különböző célcsoportok számára létrejövő épületegyüttes terveit alkottuk meg, a köztük kialakuló külső terek kihasználásával.

1.4. A szűkebb helyszín – Mikháza faluközpont

A faluközpont meglévő épületei

A tervezési helyszínünk Mikháza központja a már említett tanító háza, kántor háza és a kultúrház épülethármasával. Ezen épületektől kicsit délebbre találhatóak a szintén a faluközpontoz tartozó iskola, óvoda, a fedett – nyitott csürrszínház, valamint egy a falut ünneplő emlékmű.

Mikháza utcahálózata és a tervezési helyszín központi elhelyezkedése

Mikháza térképén a helyszínt szemlélve megállapítható, hogy az adott terület a főutca jellegzetes kiöblösödésénél fekszik. A térből egy mára már eltűnt út egykori jelenlétét igazolja, amely a mai kultúrháztól északra vált ki a főutcából és valószínűleg a szomszéd település, Nyárad vízimalmaihoz vezetett. Szintén az út nyomát őrzi a kultúrház mögötti területről megközelíthető, a főutcára merőlegesen álló két lakóépület.

A helyiek elmondása alapján a falu ezen része lett beépítve utoljára, a korábban itt található mocsaras talaj miatt.

Az épületek telkeinek végétől keletre, rövid sétával elérhető a Nyárad patak partja, amely nyaranta a helyi gyerekek kedvelt fürdőhelye.

1.5. A meglévő épületek bemutatása

1.5.1. Kultúrház

A kántor és a tanító háza az 1910-es évekből maradtak ránk. A kultúrház utcával párhuzamos szárnya az 1930-as években, míg az erre merőleges, a kántor házára rászoruló szárny a többi épületbővítménnyel együtt már a XX. század második felében épült toldalékok.

Utcakép a kultúrházzal előtérben

1.5.2. A kántor háza

Az épület a XIX. század második felében elterjedt és később a jómódú családok körében divatossá vált homlok és oldaltornácos, külső ereszes megoldás képviselője. Ezzel szemben a tanító házának eresze alaprajzilag az udvari és utcai szobák közé lett szerkesztve.

A két épület közül a kántor háza van jobb állapotban. Ez ma egyfajta falumúzeumként funkcionál. Tornácról nyíló középső szobájában egy tájegységre jellemzően berendezett szoba, az utcafronti helyiségben a Mikházán született Széllyes Sándor székely népdalénekes emlékszobája tekinthető meg. Udvari szobája könyvraktárként funkcionál. Ez alatt a helyiség alatt hajdan pince épült, amelyet mára az állandó vizesedés miatt részben feltöltöttek.

A kántor házának utcai homlokzata

1.5.3. A tanító háza

Az épület utcafronti szobájában a közelmúltig kocsmá működött, ahová az udvar felől nyíló ajtón keresztül lehetett belépni. Ezzel ellentétben a homlokzatokból leolvasható, hogy az utcai helyiség eredetileg a kántor házának udvara felől nyílt, a tanító házának többi szobájával nem volt kapcsolata, önálló egységként működött. A középső helyiséget jelenleg lomtárként

használják, az egykori udvari szoba falai mára teljesen leomlottak. A padlás így felnyíló бүтүjét pótló jelleggel bedeszkázták.

A tanító házának utcai homlokzata

A kántor és a tanító házában egyaránt megfigyelhető a hagyományos székely lakóházakra jellemző háromosztatú alaprajz, valamint az ereszt. Az ereszt a székely építészetben szinte önálló helyiségként funkcionált. Ez töltötte be a ház előterének szerepét, hiszen a többi helyiséget általában innen lehetett megközelíteni. Bizonyos esetekben kamraként is funkcionált, kemence is lehetett benne. Az ereszt a fent említett többfunkciós szerepéből adódóan általában nem hagyták teljesen nyitottan, hanem előlről díszesre faragott deszkázattal fedték be. Alatta sok esetben pince is épült.

A két épület egységes, felújított, gazdagon vakolatdíszes utcafronti homlokzatai az utcakép hangsúlyos és értékes elemei. A házak falszerkezete két oldalán vakolt nagyméretű téglából. Mind a kettő magas lábazaton emelkedik. A bejáratokhoz az egykori kőlépcsők helyén ma rozoga fálépcsők emelkednek. A földem fa gerendás szerkezet, néhol látszó, néhol tapasztott megjelenéssel. Tetőszerkezetük két állószékes. Fedésük cserép.

Nem csak a tárgyalt két házra, hanem a falu egyéb épületeire is inkább a vízszintes, vízcsendesítő ereszképzés, mint a csüngőereszt jellemző.

2. Előképek

Tervünk megvalósítása során egyszerre szerettünk volna a helyi tradíciókra utalni amellet, hogy a mai szemléletek is érvényesüljenek.

Két lehetséges út állt előttünk a tervezés kezdetén, mégpedig modern épületek kialakítása, egyértelmű különbségtétellel vagy pedig a hagyományok követésével, tiszteletben tartásával folytatni a meglévő épületek rendszerét. Végül egy funkcionálisan jól működő, arányaiban és homlokzatképzésében mai, mégis a hely szelleméhez illeszkedő faluközpontot terveztünk. Az épületegyüttes két meglévő, a falu szempontjából fontos és kiemelkedő értékű épületet is magában foglal, ezért az illeszkedés még inkább fontos.

Előképként a következő példák szolgáltak.

2.1. Hagyományos népi építészet

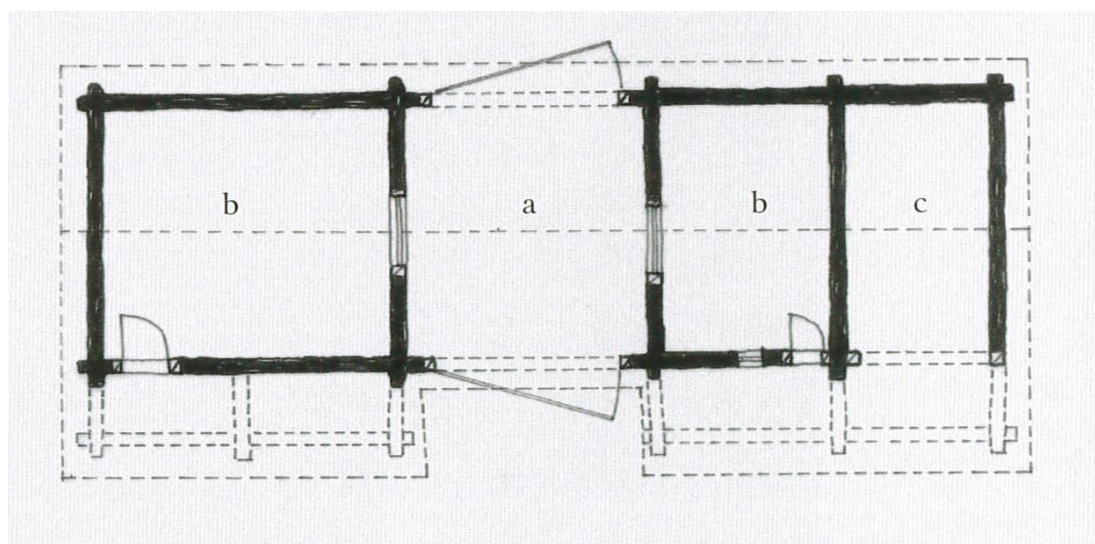
2.1.1. Gazdasági épületek

A településszerkezetet vizsgálva megfigyelhető a gazdasági épületek fontossága, amely sok esetben még megtalálható. A csűrök a fő gazdasági tevékenység tereit adták, előfordulhat, hogy a lakóházaknál nagyobb tömegű csűrök és szénatárolók épültek. Ezen a vidéken jellemző a négyosztatúság, a funkcióból adódóan a különböző helyiségek kívülről való megközelíthetősége.

A csűr központja a szérű, amely átjárható, magas kapukkal lezárható tér, hagyományosan a cséplés folyamata zajlik itt. Jellegzetes megoldás, hogy a tetősíkot az udvar felé meghosszabbítják, így nyerve további fedett teret, amit a tárolásra biztosít további helyet. A pajták és a szín földémmagassága alacsonyabb, míg a szérű belmagassága nagyobb. A kis ólak, pajták esetleg közbenső földémmel is rendelkezhetnek.

Csűr Csehétfalván

Csűr, Abásfalava (a. szérű, b. pajta, c. szín)

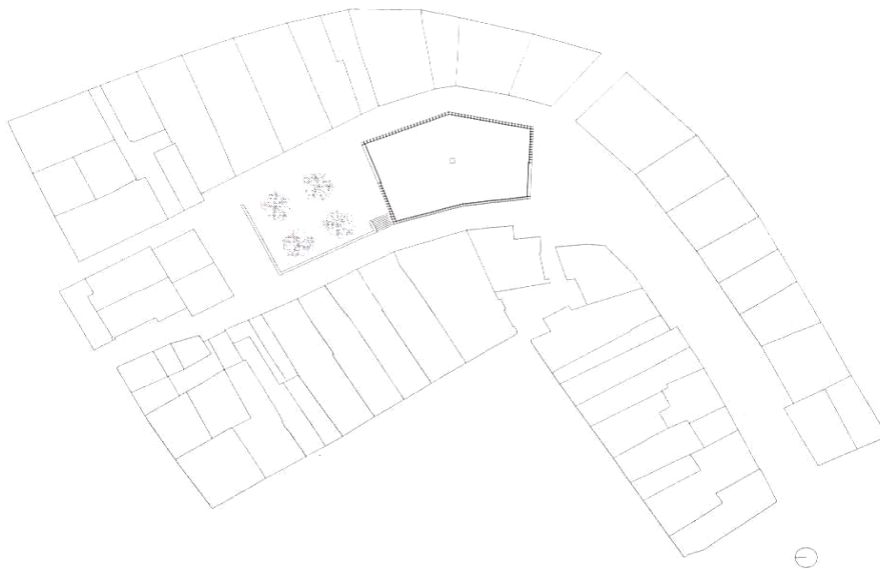
2.1.2. Tornácok

Alaprajzi elrendezésben a tornácok szerepe igen jelentős. Ezek anyagi, formai tekintetben is egyaránt változatosak lehetnek. A legkorábbi tornáctípusként a bejárat elé kerülő lépcső két oszloppal megtámasztott, a tetősík meghosszabbításával kialakított lefedését tekinthetjük. Jellemző lehet az oldal-, homlok- vagy körtornác.

2.2. Kortárs példák

2.2.1. Aarau, Svájc, piactér, Miller & Maranta

Az épület szépsége az adott kontextusba helyezés által adódik, a környezetből merít ihletet, valamiféle hiányt akar pótolni a településszerkezetben. Ám ez oly módon valósul meg, hogy ne legyen zavaró a környező épületek számára, átjárható, átlátható, mégis elhatároló szerepe van, folytatva a megkezdett utca vonalát. Figyelemfelkeltő, egyértelmű jelentéssel bír, mégis szépen illeszkedik a helyhez.

2.2.2. Pannonhalma, Szent Jakab zárándokház és kápolna, Czigány Tamás

Ez az épületegyüttes előképként szolgált, mivel egyszerű és funkcionális, nem akarnak többet mutatni, mint ami. A csendes, fás-ligetes területen elhelyezkedő közösségi- és szállásépületek többféle igény szint szerint épültek meg. Ezek a különálló tömegek, amelyek a táj adottságait kihasználva létesültek, szép kompozíciót alkotnak a környezettel, de akár önmagukban, a többitől elvonatkoztatva is működhetnének.

2.2.3. Tápi, Bencés erdei iskola, Gutowski Robert és munkatársai

Mivel meglévő épületről és annak bővítéséről van szó, szükségszerűnek tartjuk a hagyománytiszteletet és az igazodást. Erre példa lehet a Tápi Bencés Ifjúsági Ház. Ez azonban nem egyszerű rekonstrukciót vagy csupán a régi épület minden részletében való folytatását jelenti, hanem a mai szemléletet is érvényesíteni kell, valamiféle különbségtételre kell törekedni az új és régi között.

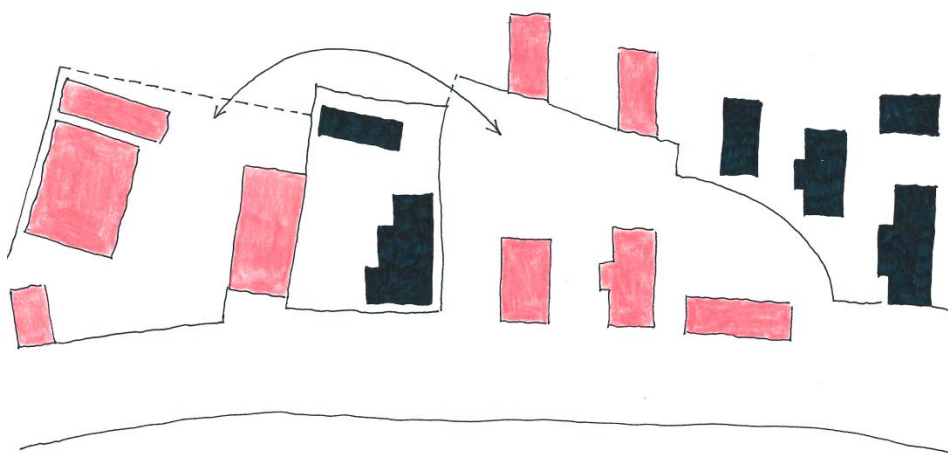
3. Konceptió

3.1. Alapelvek, feltevések

- kapcsolatok keresése
- településszerkezethez való igazodás
- differenciált terek
- egység
- eltérő igények kielégítése

3.2. Kapcsolatok keresése

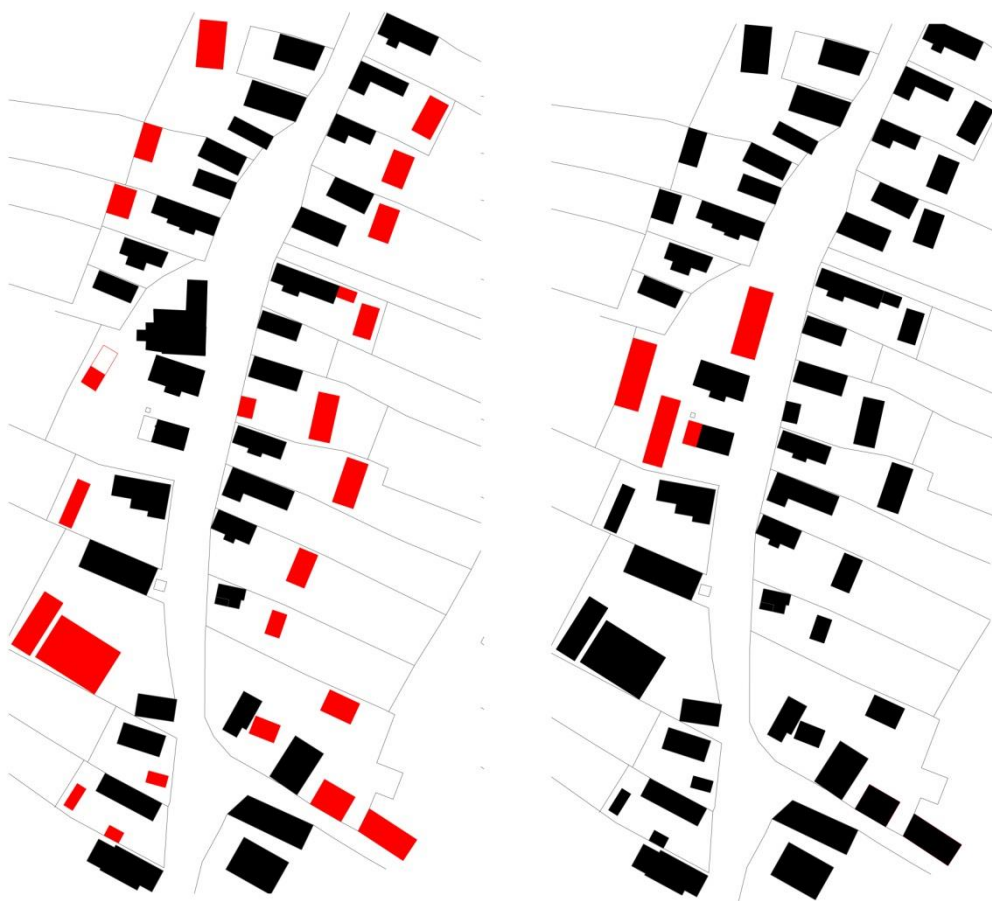
A helyszín bemutatásánál említettük, hogy a faluközpont részeként a tervezési területtől délebbre egyéb középületek találhatóak. A koncepcióalkotás során lehetőségként felmerült a két terület hátsó, a főutcával párhuzamos összekapcsolása, amely az egykori út felélesztésével valósulhatna meg. Habár ez az ötlet végül nem került továbbdolgozásra, mégis fontosnak tartjuk itt megemlíteni.

*A faluközpont épületek összekapcsolása
(középületek rózsaszínnel, lakóházak feketével jelölve)*

3.3. Településszerkezethez való igazodás

Mikháza egészen megfigyelhető a keresztcsűrös telekelrendezés: a lakóházak a főutcára merőlegesen, az utcafronton állnak, míg a gazdasági épületek a telek végében a lakóházakra merőlegesen. Az általunk létrehozott beépítéssel ezt a rendszert szerettük volna folytatni. Ezek alapján a tervezési terület hátsó részén a meglévő épületekre merőlegesen helyeztünk el két új épületet. Bár az érintett területet teljes egészében együtt kezeltük, a két elhelyezett tömeg utal az egykori telekosztásra.

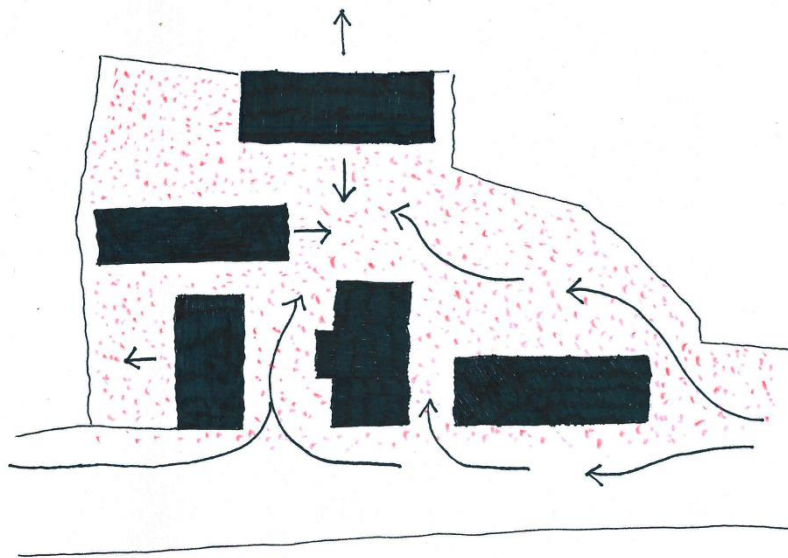

Balra: pirossal jelölve a gazdasági épületek a faluszerkezetben

Jobbra: pirossal jelölve az új épületek

3.4. Differenciált terek

Célunk volt egy olyan beépítést létrehozni, amely különböző tevékenységeket és használati módokat enged meg. Kezdetől fogva együtt gondoltunk az épületekre és a köztük kialakuló kis teresedésekre. Ezek használata legalább annyira fontos, mint az épületek belső rendeltetése. A tereknek különböző, az épületekkel összhangban lévő funkciót adtunk. Az épületek tervezésénél fontos volt a terekkel való kapcsolatuk - nyitás, zárás - kérdése. Munkánk is innen kapta a címét: Kulturházból kultúrtérbe. Az épületek által közrefogott terek jellege a nyitott köztértől átmenetet képez a belső intimebb és nyugodtabb részek felé. Határaik nem mindig egyértelműek, az épületek és a közöttük hagyott távolságok határozzák meg és választják el őket egymástól.

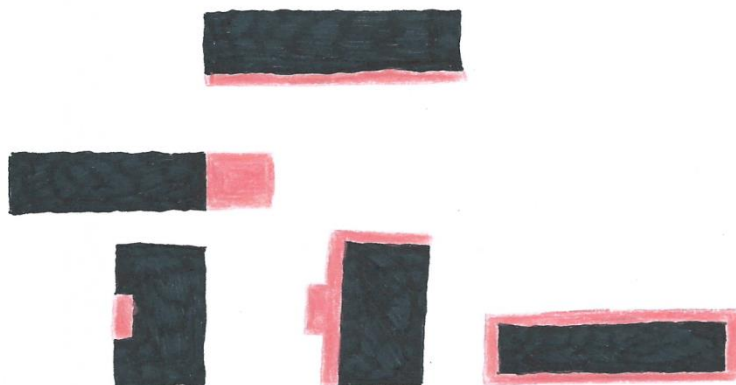

Terek, épületek, kapcsolatok

3.5. Egység

A faluközpont épületek összhangjának megteremtése végett elvünk volt az épületek együttes kezelése, visszatérő elemek alkalmazása. Ilyen például az épületek párhuzamos elhelyezkedése és a méretbeli azonosságok a magasságok és alaprajzi traktusok tekintetében. A legfontosabb közös elem a tornác, amely eltérő formában, de minden épületnél megjelenik

és utalva a hagyományokra a tető síkja alatt húzódik. A tornác helyzete az épületek funkciójából és kismértékű elhatárolás iránti igényéből adódik, így más és más, de segít az egységes arculat létrehozásában.

Tornácok elhelyezkedése

3.6. Eltérő igények kielégítése

A program megalkotásánál szándékunk volt figyelembe venni mind a falu lakosságának, mind az ideérkező vendégek szükségleteit, érdekeit. Ennek alapján a szállásépületek kialakítása során törekedtünk a lehetséges eltérő igények kielégítésére. Így születtek terek ifjúsági vagy kutató, régész csoportok, családok vagy csak egyéni túrázók fogadására is. Elképzelésünk szerint a tervezett közösségi tereket nem csupán a látogatók, hanem a helyiek is használatba vehetik. Úgy gondoljuk, hogy ez a fejlesztés kölcsönösen pozitív lehet mindkét fél számára, a római limes útvonal beengedése a településre és a talált leletek bemutatása pedig az érdeklődés központjába állíthatja Mikházát.

4. A terek és épületek bemutatása

4.1. Köztér

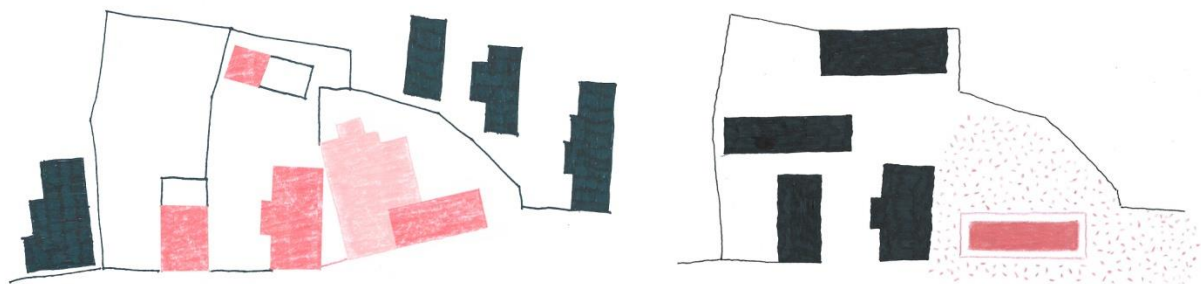

A főút kiöblösödésénél létrejövő tér. A hozzá tartozó épület a Római Múzeum, amely funkcióját tekintve a legmegfelelőbb a kitüntetett helyzet elfoglalására. A jövőben az épületben helyet kapó, az ásatások eredményeit bemutató kiállítás válhat a falu egyik fő attrakciójává. Ennek megfelelően szeretnénk volna "helyzetbe hozni" az épületet. Az új beépítés szerint az épület egyfajta "terelőként" szolgál, így rendezve a főút kiöblösödését. Belső oldalán jól működő köztér jön létre, amely egyben a főutca másik ágának is tekinthető, a telek belsejének feltárására ösztökél.

4.1.1. Római múzeum

Ezen épület helyén a meglévő állapot szerint a kultúrház áll. Ennek a többi épülethez viszonyított elfordított helyzete egyrészt utcaképileg zavaró, másrészt feszült helyzetet teremt a környező épületekkel. A mögötte levő lakóházakat szinte elzárja, a kántor házának tömegére pedig feltűnően rászorul. Ahogy a felsezettebben már említettük, a kultúrház utcával párhuzamos szárnya épült meg korábban, ehhez épült a későbbi problémákat felvető erre merőleges szárny. Tervünkkel szeretnénk volna javaslatot adni a fent említett problémák orvoslására.

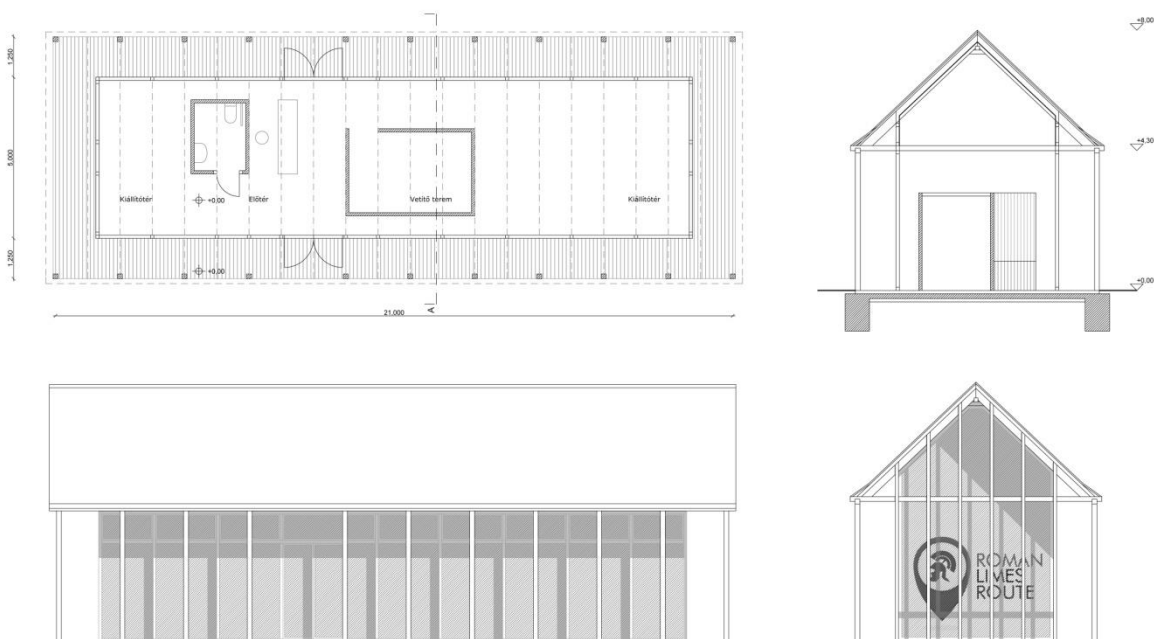
Elképzelésünk szerint a kultúrház lebontása, és az új épület utcafronthoz való igazítása eredményezné a legelegánsabb megoldást. Így jön létre a fent említett "terelő" szerep. Ez a beépítés egyben utal a kultúrház eredeti, az utcával párhuzamos szárnyára.

*Balra: eredeti beépítés a kultúrházzal
(különböző építési periódusok eltérő színnel jelölve)*

Jobbra: új beépítés a Római Múzeummal

Az épület kitüntetett helyzetét a homlokzatalakítás terén is kezelni kellett. Az épület „lebegő tetőként” jelenik meg, így egyrészt átlátást biztosít az utca két ága között, másrészt egyfajta kirakat jelleget ölt. A homlokzatok szimmetrikus és azonos kialakításával a környezet egyenrangúsítása felé szeretnénk törekedni. Az irányultságok így nem egyértelműek, csupán észak felől a főutcáról érkezve már messziről feltűnő бүтү esetében, amely a figyelemfelkeltést célozza meg. A funkcióból adódva ez azonban pozitív értelmet nyer, egyfajta hirdetőfelület alakul ki.

Alaprajz, metszet és homlokzatok

A Római Múzeum épülete „lebegő tetejével” a faluközpont egyik legkarakteresebb eleme, a szomszédságában lévő értékes, régi épületepárossal együtt az utcaképnek izgalmas kontrasztot ad. Ezt a gondolatot szeretnénk volna hangsúlyozni a tervünk logójának megalkotásakor is.

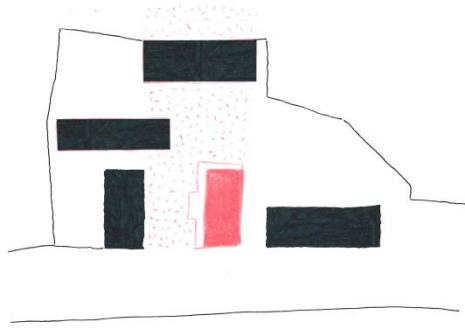

4.2. A „nyüzsgő” udvar

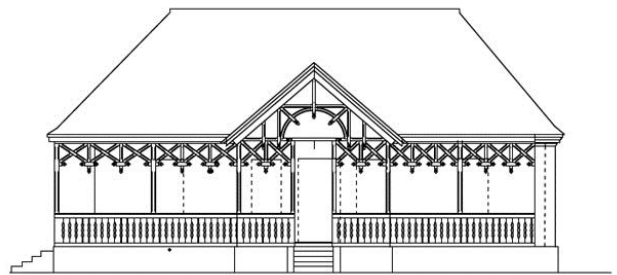
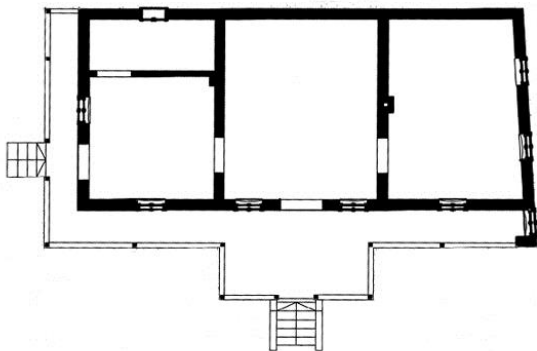

Az együttes központi udvara. Három épület veszi körül: a Mikháza Falutörténeti Múzeum, a kávézó és étkező épület, valamint a restaurátor műhely és szállásépület. Az udvar egyfajta átmenetként értelmezhető, hiszen a köztérnél barátságosabb, viszont kevésbé privát jellegű, mint a belső pihenő udvarok. Az ide nyíló kávézó-étkező épület közösségi jellegéből fakadóan az udvar ideális találkozási pont lehet mind a helyiek mind a látogatók szempontjából.

4.2.1. Volt kántorlak – Falutörténeti múzeum

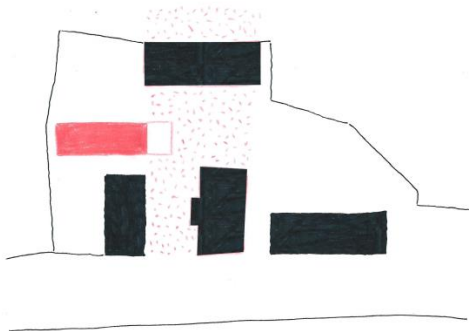

Mivel ez az épület viszonylag jó állapotban van és képviseli a falu építészeti értékeit, úgy gondoltuk, hogy a jelenleg benne található funkció megtartásával működhetne tovább. A falu lakóival folytatott további megbeszélések, vélemények összegzése során egyfajta tájházként mutathatja be az érdeklődők számára a falu múltját, büszkeségeit és hagyományait. Ez az egyedüli épület amely, jelentős átalakítások nélkül, csupán az esetleges felújítási munkák elvégzésével válik a faluközpont részévé, hiszen jelenlegi értéke is kimagasló.

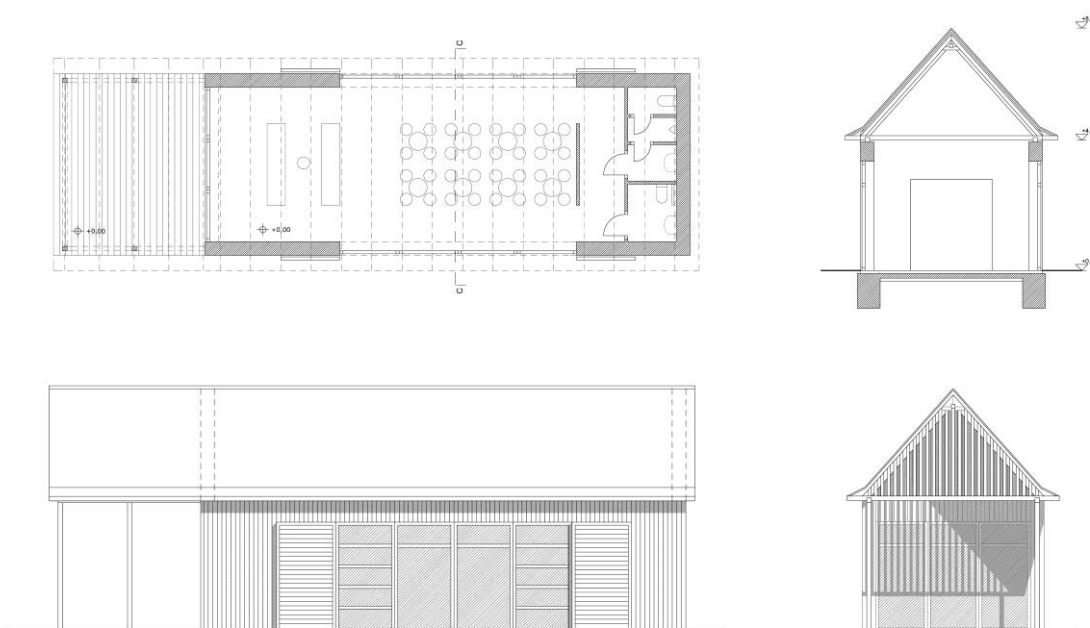
A meglévő épület felmérési rajzai

4.2.2. Községi tér – Étkező és kávézó

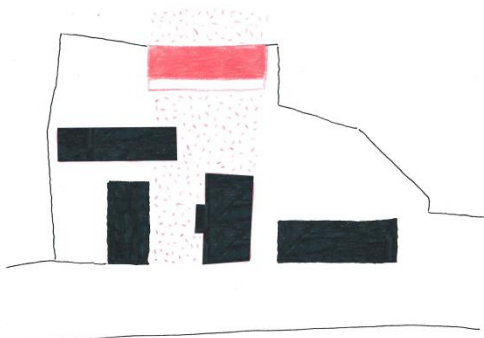
A közösségi élet lelkeként elhelyezkedésében is gondolni kellett a központi kialakításra és könnyű megközelíthetőségre. A központi udvar felé túlnyúló tető alatt kiülő

terasz kap helyet. Ez az épület alkalmas helyszín lehet a falu lakóinak és az ide érkezőknek találkozására, eszmecseréjére. Igyekeztünk a belső tér minél változatosabb, többértű felhasználását megcélozni, így nagyobb felhasználói réteg igényeit is kielégíteni. A dupla pult egyik oldala önkiszolgáló teakonyhaként működhet, amelyet a szállóvendégek igény szerint használhatnak. Emellett az épület vendéglátó egységként is üzemel, amelyet feltehetően a falu lakosai is szívesen vesznek majd igénybe, így állandó jelleggel tud működni, előbbé és kihasználtabbá tudja varázsolni a központi udvart. Ezen kívül az épület alkalmas lehet nagyobb közösségi események, például lakodalmak befogadására is.

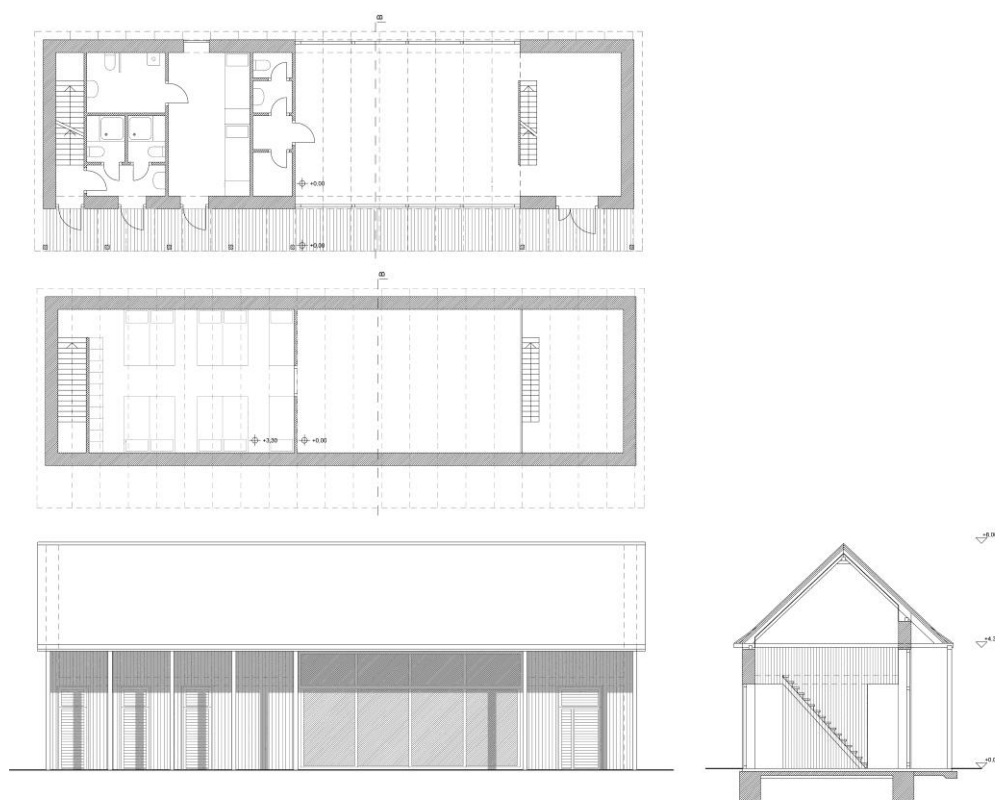

Alaprajz, metszet és homlokzatok

4.2.3. Restaurátor műhely és szállásépület

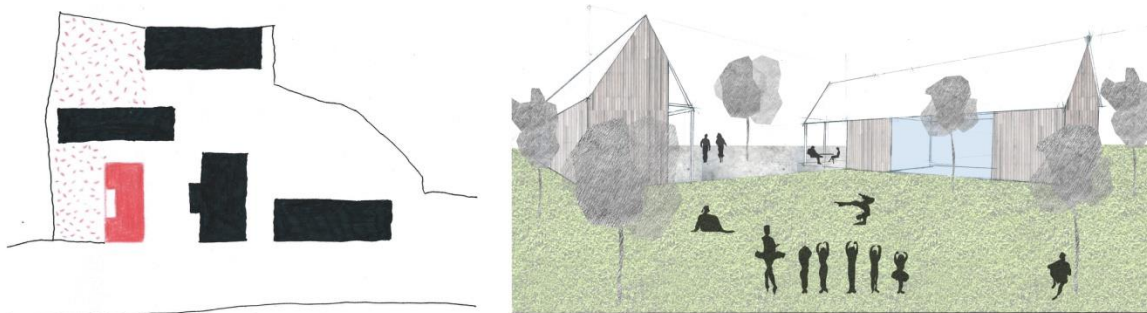

Mint az előképeknél említettük, a csűr volt a gazdasági élet központja, így valamiféle párhuzamot lehet vonni a műhellyel, mind funkcióban, mind a telken belüli elhelyezkedésben. Így a szállásokkal kiegészítve az épület alaprajzi elrendezése okot adhat a régi csűrépületek újraértelmezésére. Ezt az elvet követve a műhely központi tere nagy belmagasságú, a különböző funkciójú helyiségek önállóan, a ház előtt végig húzódó tornácról megközelíthetőek. Célunk volt, hogy a szállásokat a lehetséges eltérő igényekre szabjuk. A földszinten egy két fős akadálymentes, önálló fürdővel rendelkező szoba, míg az emeleten egy nagyobb, esetleg iskolás csoportok fogadására alkalmas egyterű padlószoba található. A műhely közösségi térként is szolgálhat, csoportfoglalkozásoknak is helyet adhat. Az épület a telek határának kijelölése mellett kelet felé átjárást biztosít a "hátsó udvarba", amely így a szép kilátáson túl, esetleg bevonható szabadtéri foglalkozások és munka színteréül is. Szintén ebben az irányban helyezkedik el a Nyárad patak, amely pár perces sétával pihenésre, fürdésre alkalmas és szép környezetet nyújt az ide látogatóknak.

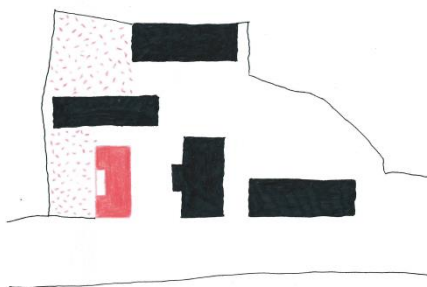
Alaprajzok, homlokzat és metszet

4.3. Pihenő kertek

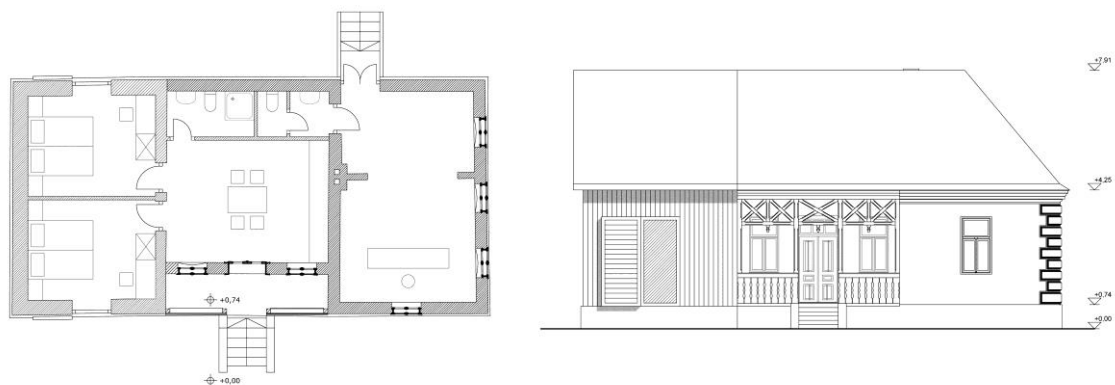
Ezek a kertek a terület legbelsőbb részén helyezkednek el, a többi tértől elszeparáltak. Főként a szálló vendégek pihenésére szolgáló csendes, meghitt udvarok. A pihenés fogalma alatt természetesen a szabadtéri aktív kikapcsolódás is értendő. Ide tartozik a terület legbelsőbb zugában található sátorozó udvar, amely jó idő esetén alternatív lehetőséget kínál nagyobb csoportok elszállásolására. Emellett az apartman házzá alakított volt tanító házának udvara is a szálló vendégek kikapcsolódását szolgálja.

4.3.1. Volt tanító háza – Lakóépület

Mivel ez az épület komoly károkat szenvedett és különböző átalakítások is történtek a múltban, úgy gondoltuk, hogy a jobb állapotban megmaradt részeket a lehető legnagyobb mértékben szeretnénk visszaállítani, a leomlott részeket viszont a külsőben egyértelmű különbségtétellel építenénk újjá, az eredeti alaprajzi rendszer és tömegarányok megtartásával. Az utcafronti szoba eredetileg a kántorlak felől megközelíthető, önállóan működő egység volt. Így ezt a rendszert és a régi bejáratot visszaállítva egyfajta gondnokság és információs szoba kerül ide, amely a látogatók segítségére szolgál és felügyeli a terület egészét.

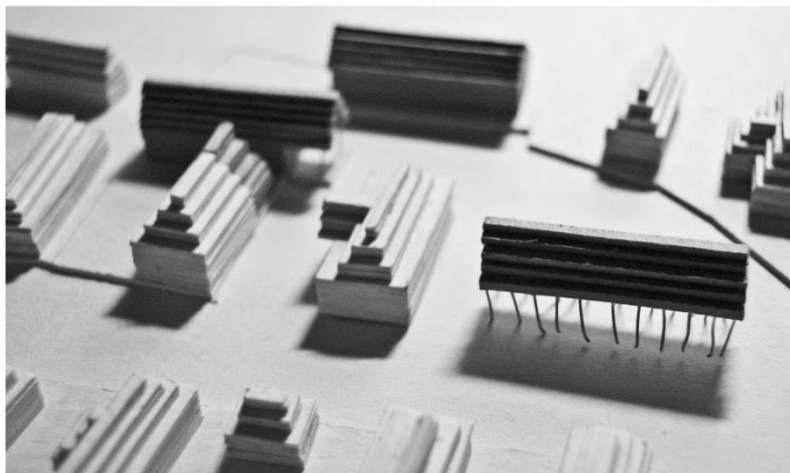
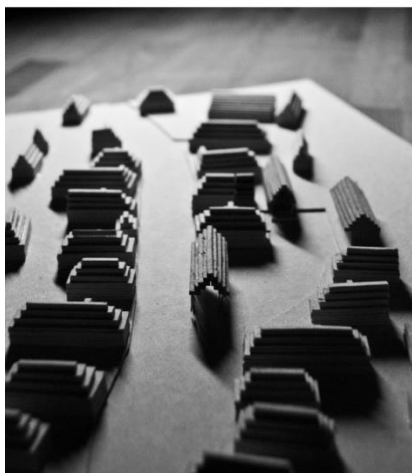
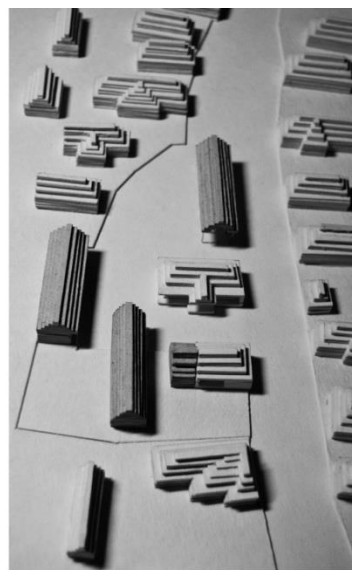
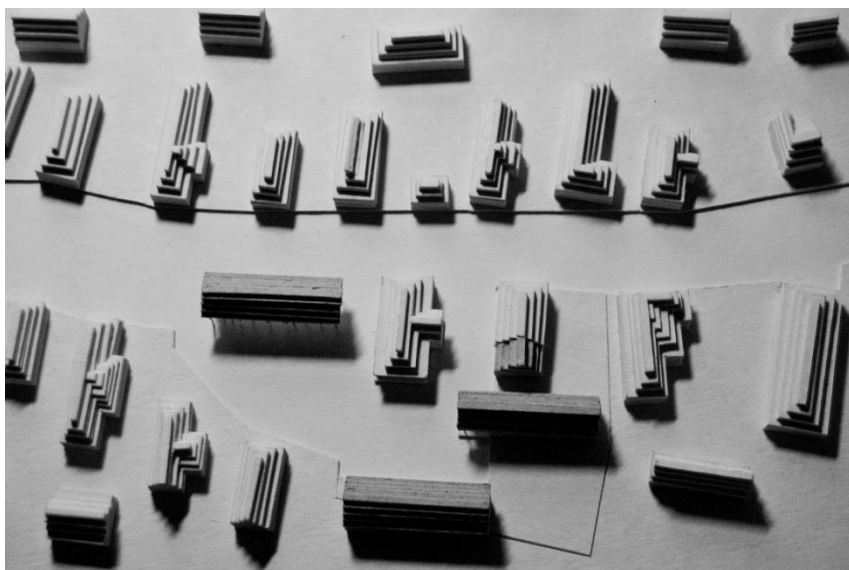
Az épület további helyiségei a volt lakóház funkcióhoz méltóan, külön részként, magasabb színvonalú lakóegységként működnének tovább az eredeti elrendezéshez igazodva, illetve kisebb mértékű átalakításokkal, hogy a mai igényeket is kielégítsék. Az épület kertje kellőképp el van határolva ahhoz, hogy egy nyugodt, a többi szállástól távolabbi pihenőegység alakulhasson ki.

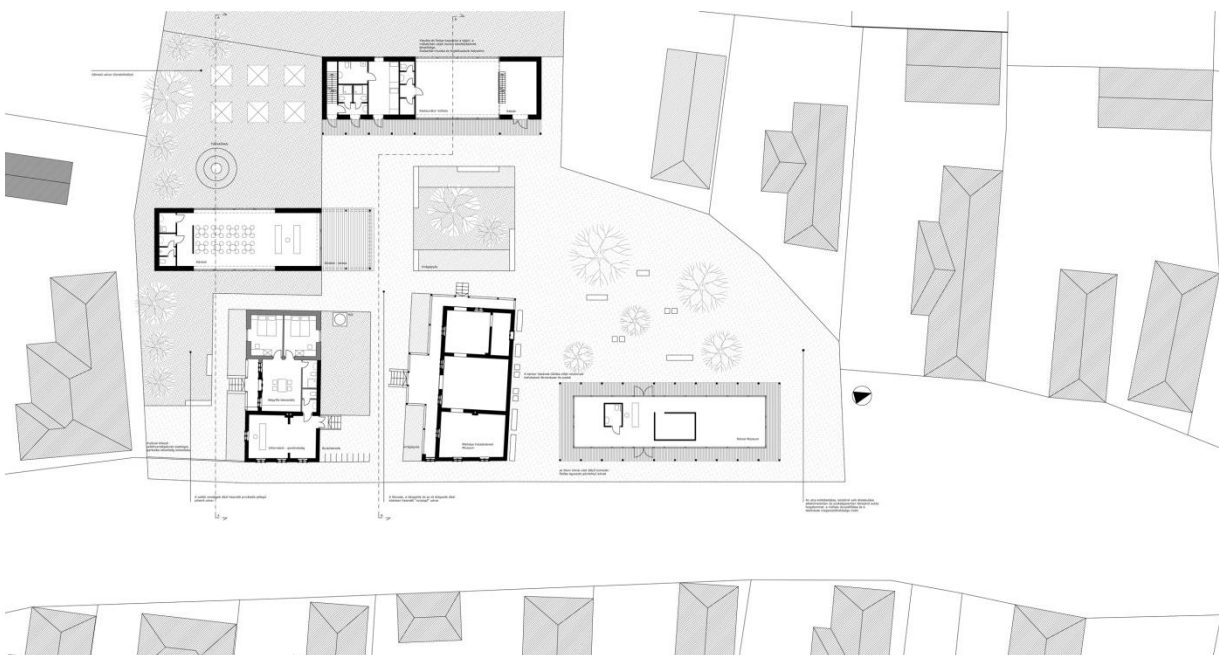
Átalakított alaprajz és homlokzat

5. A terv összegzése

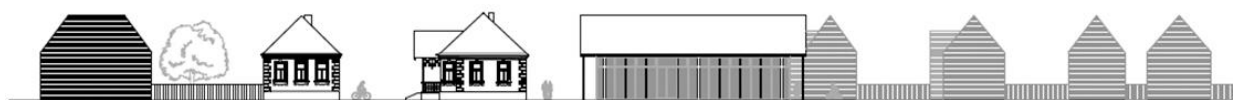
A tervezés során végig igyekeztünk a faluközpont épületeit és az általuk meghatározott tereket a nagy egész részeként kezelni, ezáltal egy koherens egységet létrehozni. Emellett azt is szeretnénk volna, hogy ez az egység, egy még nagyobb egység, Mikháza falujának szerves részévé válhasson. Ez több szinten valósul meg. A beépítés szintjén a faluszerkezetbe való illesztéssel. Az épületek szintjén jól használható, változatos igényeknek megfelelő belső terek kialakításával, a hagyományos alaprajzi rendszerre való utalásokkal, a tornácok jelenlétével, a helyre jellemző hagyományos szerkezetek, anyagok - mai módon történő - alkalmazásával. Az épületek körüli tereket igyekeztünk jó arányúra, a lehetséges eltérő tevékenységeknek megfelelő karakterűre alakítani. A külső terek esetében az ókori római utakat idéző földbe ágyazott kavicsos járófelület jelenik meg, mintegy összefogva a faluközpontot. Ez egyrészt a település történelmére való utalás, másrészt a falu földútjaihoz leginkább alkalmazkodó, mégis a faluközpontnak egyfajta megkülönböztetést adó megoldás. A terep rendezésénél a terek karakterének és funkciójának megfelelően az egységes járófelületet virágágyások és nagyobb zöldfelületek váltják fel. A házak tornácai, illetve a kávézó terasza faburkolatot kapnak. A környezetet a falusi miliőre jellemző gyümölcsfák teszik barátságossá.

Makettfotók

Helyszínrajz az új beépítésről

Utcakép

A házak között kialakuló terek

6. Utószó

Együttműködés során örültünk, hogy ezzel a témával foglalkozhattunk, hiszen fontosnak tartjuk a vidék fejlesztését, a falusi élet értékeinek újra felfedezését. Azonban számolni kell azzal, hogy egyre kevesebb ember akad, aki szülőfalujában szeretné eltölteni egész életét, és aki továbbörökíti a hagyományokat. Ez egy folyamat, ami jelen van és bár megoldani nem áll módunkban, legalább egy kis figyelmet szeretnénk irányítani a vidék, és nem csak a nagyvárosok szebbé, vonzóbbá varázsolására, hiszen tele van rejtett vagy csak a köztudat előtt rejtve maradó értékkel, amiket sokan elfelejtene.

Az épületeink kialakítása során igyekeztünk racionálisak maradni, olyan anyagokat alkalmazni, amelyek illenek a környezethez, könnyen kezelhetőek és fenntarthatóak akár a falu lakossága által is. Olyan anyagok ezek, mint fa, üveg, cserép, amik nem igényelnek speciális karbantartást, építésük külön szakembereket.

Bár a faluközpont koncepciójának kialakítása során talán egy fő dologban kicsit elrugaszkodtunk a realitások talajától, hiszen a meglévő kultúrház épületét valószínűleg sosem bontják le, vagy legalábbis nem a közeljövőben, mégis tervünket így alakítottuk ki. Ez abból adódik, hogy szándékunk szerint egyértelműen a valós értékekre irányítsuk a figyelmet. Fontos, hogy ha az épület a valóságban megmarad, akkor is tudjunk különbséget tenni a főutcán végignézve az egymás melletti házakon.

7. Felhasznált szakirodalom

Istvánfi Gyula, Őskor- népi építészet, Az építészet története

Furu Árpád, Udvarhelyszék népi építésze, 83-88. oldal

Steven Spier, Martin Tschanz, Swiss made, New Architecture from Switzerland

<http://epiteszforum.hu/szent-csend-zarandokhaz-es-erdei-kapolna-pannonhalma>

<http://epiteszforum.hu/bences-erdei-iskola-tap>

A légifelvételeket készítette: Szabó Máté, Pécsi Régészeti Téka

A helyszíni fényképek és felmérési rajzok a 2013-as nyári terepmunka során, Erasmus Intensive Programme keretei között készültek.